

« Զրգան բազար կիւնիւ Բանկալի-
տէ Վիեննա Միւթարեանդարնըն Անարատ
Թղութիւն քիւնէսինտէ, Թրապիզոն մէր-
խասայը ճէտիտի Արհ. Ստեփան Եպիսկ-
Աքիկեան թարափընտան մութանթան սու-
րէթտէ Զայնաւոր Պատարագ թագաւոր ի-
տիւմիւ տիր: Մէղքիւր ալինի լուհանիտէ
պազը միւթէվէր զէվաթ իւն բէք չօք է-
նալի հազըր պուլունմուշ տըր:

Էօլէյնին, Ստեփան Գերապայծառ Ա-
քիկեանըն շէրէֆինէ օլարագ, Վիեննա
Միւթարեան թարագաթը ըհնապիւնի թա-
րափընտան պիր զիւնաֆէթ վէրիւմիւ տիր:

« Երուսաղէմ Ժողովրդապետի Գեղ-
Յովակիմ Մ. Վ. Թովմանան Եաղըն, Պէյ-
րութ թարիզիլէ շէրիսիդտէն հարեքէթ
իտէճէք տիր: Միւթարեյն, Պէյրութա վէ
օրատան Զմմառա կիտէրէք, պիր միւտ-
տէթ իգաւէթ իթտիքտէն սօնրա, մահէլի
մէմուրիյէթինէ ալտէթ իյէհէճէք տիր:

« Կէլէճէք ճուսա իրթէսի կիւնիւ էօյ-
լէտէն Չ պլ. սաաթ սօնրա, Բանկալիտէ
Վիեննա Միւթարեան թարագաթը մէք-
թէպիւնտէ շաղիրտանըն թէվիլի շահաւէթ-
նաւէ ըհսի իծրա օլունսնագ տըր:

« Մարաշտան յուսիս 13 թարիսիլէ
Եազըրտընիւ կէօրէ, թարիստէն իքի
հաֆթա էվլէլ, Հալէպ վալիսի Մէճիտ պէլ
էֆ. հազըրէթիւրի, տէվրէն Մարաշը թէլ-
րէֆիլի սըրատա, միւթէպէրանը ճէմաս-
թըմըտան իւր զիւն միւսաֆիլթէն գալ-
տըգտան սօնրա, էֆ. ի միւթարեյն իլէ պէ-
րապէր Զէյթունա կիտէրէք, օրատա, պիր
չօք սէնէլէրտէն պէրի Երմէնիլէր իլէ միւ-
նադաաթ տէվաթ իթմէքտէ օլան քիւնիւ
արասը մէսէլէսի թէտգիք իտիւմիւ, վէ
վալիսի միւշարիլէյնի թէվպատիլթիլէ մէ-
սէլէ ֆաւլ օլունարագ, պիւնսեա պաշլան-
մասը խուսուսընտա Զէյթուն Երմէնի-գա-
թօլիք մէրիսաա վէքիլի Գեղ. Յովհաննէս
Վ. Կէտիկեանա Էմր վէրիւմիւ տիր: Պու-
սուրէթիլ Զէյթուն նիդամիէ գօմանտանը-
նըն վէ միւթէրի գալմագաւ իլէ մուսլի-
նիսին տէլալէթիլէ իթթիլաֆ միւնտէֆի
իտիւմիւ, վէ պիւնսեա տա պաշլանմը ի-
քէն, սօնրատան պաղըրաըն թէվիլի իւ-
գէրիւն Միս Երմէնի Կաթողիկոսըլընտ վէ
Ժսթանպօլ Եաթիլիլիլի շիքանէթի հա-
վի մագպաթալար կէօնտէրիլիլ իսէ տէ,
պու հալ զէվաթը միւշար վէ միւթարեյն-
հիւմ հուգուրընտա էվլէլէճէ վագը օլան
մուսլաֆաթաթա քիւլլէն մուղալիլ օլմա-
սըլա, մուսլալի մահմուպիլէթ պիր նէթի-
ճէ հասըր իտէճէկի տէրքեաթ պուլունմուշ
տըր:

Վալի հազըրէթիլի, թէքար Մարաշա
ալտէթիլէ, պիր գալ կիւն տահա իւրադ-
եան էֆ. նին խանէսինտէ միւսաֆիլ գալ-
տըգտան սօնրա, Հալէպ ալտէթ իյէմիւ
տիր: իւրադեան Յակոբ էֆ. Սյնթապա
գատար միւշարիլէյնի թէլիլի իյէմիւ տիր:

Զէյթուն ճէմաաթըմը մէրիսաա վէ-
քիլի Գեղ. Յովհ. Վ. Կէտիկեանըն խը-
տէմաթը մէքթուպը մէղքիւրտէ թագաթիլ
իտիւմիւ, վէ միւթարեյնի շալանը թալ-
թիֆ օլունալ իշար գըլընմը տըր:

ԽԱՐԻՃԻԷ

ՍԵՐՊԻԱ ԳՐԱԼԸ ԱԻՆՃԻ ԲԷԹԱՐ. —
Սըրպիա գրալը ճէտիտինն՝ սանտա-
լի հիւքիւմէթէ գուուտընը պա թէ-
լէկաթ տէվլէթիլէրէ րէսմէն թէպիլի
իթտիլիլի Եազըրէ իտիք. Ավաթիլիս
վէ Ալիքիւնիս իմէրիսթօլարը՝ միւ-
շարիլէյնէ թէպիլիլի միւթէղաւնիլի
թէլէկաթիլիսմէլէր քէշիտէ իյէմիւ-
լէր տիր: Զաթէն Բուսիա՝ իլք տա-
գընտան Սըրպիա իլէ գաթը մու-
խապէրաթ իթմէմիւ օլունալընտան,
գրալը ճէտիտին գուուտընը թէպիլի-
քէն թաստիլէ մահէլի կէօրմէ միւշարիլ:
Վագըլալը ճիւնսեթ քեաթիլէտէն

սօնրա, Սըրպիա հիւքիւմէթի ճէտի-
տէսիլլէ գաթը մուխապէրաթ իտէ-
րէք, մէմէքէթի թէլէր իթմիւ օլան
սէֆիլլէր՝ մահէլի մէմուրիլէթիլէրինէ
ալտէթ իյէմիւլէր, Եաթիլա ալտէթ
իթմէք իւլլէրէ էմր ալմըշլար տըր:
Էգէթիլի Պէլլիւտ Օսմանլը սէֆիլի
Յիլթի րաշա, սէֆարէթին ալթաշէ
միլիթէրիլլէ պիրիլքտէ Տէրիսաաթէ-
թէ կէլմիւ օլունալընը հալտէ, կէշէն
կիւն շէհրի մէղքիւրտէ ալտէթ իյէ-
միւլէր տիր: — Սըրպիսմանըն Լօն-
տա սէֆիլի իսթիֆասընը վէք-
միւ տիր: Սէֆիլի միւթարեյն, իս-
թիֆասընը սէպէպիլի թայիլի իթ-
մէլիպ, անճագ խալէֆիլին ինթիլա-
պընա տէլիլի մէմուրիլլէթինէ տէվաթ
իտէճէկիլին անլաթմը տըր:

« Պէլլիւտ վագըլալը միւթիլիլէ-
սինտէն տօլալը, իթմիւ գրալը 13,
վէ Տանիմարգա գրալը 14 կիւն մա-
թէմ թուլթուլմասընը էմր իթմիւլէր
տիր:

« Գրալ Բէթարըն սիւֆէրալը
րէսմէն գապուլիլտէ, Եալընը Ավըս-
թիլա-Մաճար վէ Բուսիա սէֆիլլէրի
հազըր պուլունմուշալ տըր:

« Բէթար Գարաեօրիլիլ մու-
վագաթ հէյնէթի վիւքէլանըն իս-
թիֆասընը գապուլ իթմիւ, ֆագաթի
Եէնի հէյնէթի վիւքէլանըն թէլէրիլ
մէմուրիլլէթիլ րէիսի վիւքէլա Մ.
Ավագաթմօլիլէ իհալէ իյէմիւ տիր:

« Գրալըն հուգուրընտա իծրա ի-
տիլէն իլք րէսմի կէլիտէ 3300 տա-
քէր, վէ 6, 7, 8 վէ 18ինճի ֆըր-
գաթ ասքէրիլէր իլէ սիւարի, թօքճը
վէ խաթիս նագլինէ մէմուր ֆըրգա-
լար իշթիլաթ իթմիւլէր տիր:

« Գրալ, ուլու քիլիստէ իծրա
իտիլէն մէրասիլի րուհանէտէ հա-
զըր պուլունմուշ, վէ անան վէ մէպու-
տան հագըրտա թէպիլիլէրաթ իլա-
հիլի թէմէնի իտէրէք, միւթարեյն-
հիւմէն մուֆարաթալ իյէմիւ տիր:
Եէմիլ րէսմիլտէն սօնրա, պիր ալինի
րուհանի տախի իծրա գըլընմը տըր:

« Գրալըն շէրէֆինէ իծրա օլու-
նան պիր թէմաթը րուպիլիլէրտա
Եալընը գալթէթիլիլ պուլունմուշալ
տըր: Ալթ գաթտա գապիլիլէր, մէ-
պուլար, մուսլիլիլէր, վէ պիւլիւք
մէմուրլար, ալթ գաթ լօթլարընտա
վիւքէլալի հազըրէ իլէ էլիլէվ խըտ-
մէթտէ օլան ժէնէրալլար, վէ սիւֆէ-
րա (Բուսիա վէ Ավաթիլի սէֆիլլէրի
պիրիլքտէ) հազըր պուլունմուշալ
տըր: Էճէն պիլ զագէթալը մուսլաթիլ-
լէրի իլին Յ լօթ թալիսիս իտիլիլ
տիր: Սաաթ 9ը չարիլէ կէշէրէք,
գրալ թէմաթը օրա կէլիլիլտէ, շէ-
տիտ ալթըլար իլէ գապուլ օլունմը
տըր: Միւշարիլէյն, իւլ տէֆա պաշը-
նը էյէրէք, պէհանը թէլէքէրիլ իթ-
միւ տիր: Գրալըն սաղ թարափընտա
րէիլի վիւքէլա Մ. Ավագաթմօլիլ վէ
սօլընտա խարիճիլ նագըրը Մ. Գա-
լիլիլ պուլունմըլլար տըր: Գաթըն
24 վէ էրքէք 32 քիլիտէն միւրէք-
քէպ պիր հէյնէթի մուսլիլիլ թա-
րափընտան, էվլէլա գրալա մախուս
պիր Եալա չալընմը, վէ պուտէհու
Սըրպ միլլէ հալալարը չալընմը տըր:

« Գրալ Ալէքսանտը, պիր գալ
էմիւք պրագմը իսէ տէ, նագաթը
րագմաթը տըր: Շիմաթիլ գատար
միւշարիլէյնի 400,000 ֆրանք պը-
ճը չըքմը տըր: Գրալ Բէթար՝ գրալ
Ալէքսանտըն Գագմէթ իթտիլի, էս-
կի սէրալլա պուլունման քեաթիլէյնի

էլէանըն՝ գրալիցա նաթալիլին օլ-
տուղընը միւշարիլէյնաեա պիլտիրմիւ
տիր:

« Գրալիցա նաթալիլ՝ էլէվմ
Պրանսատա շէրիլիլ պիր էօմիւր կէ-
շիլմէքտէ օլուպ, մախուսմընըն սու-
րէթի միւթիլիլտէ վէֆաթընտան
տօլալը բէք զիւնտէ միւթէլէսիլ օլ-
մուշ տըր: Բաբա հազըրէթիլէր՝ գրա-
լիցա նաթալիլ թաաղիլէթի միւ-
պէլիլ պիր թէլէկաթ քէշիտէ իյ-
լէմիւ տիր: — Խաթըրաթտ օլմագ
կէրէք տիր քի, գրալիցա նաթալիլ
Գաթօլիք մէղհէպիլիլ գապուլ իթմիւ
տիր:

« Գրալ Բէթար, Ժէնէվտէն Պէլ-
կրատա մուվաթըլէթիլտէ, պիր Պրան-
սըք սապըք միւրալըն տախի պէրա-
պէրիլտէ կէլմիւ տիր: Միւթարեյն,
1870 մուհարէպէսինտէ Պրանսա օր-
տուսընտա միւսալիլ րիւթպէսինտէ
օլարագ խըմմէթի ասքէրիլի իյֆա
իթմէքտէ օլան չիմտիլ գրալը էօ-
լիւմ թէհիլքէսինտէն գուրթարմը
տըր: — Գրալ Բէթար՝ Բարիլիլ Սէն-
Միր նամ մէքթէպիլ հարպիլիլտէ
ֆէնիլ ասքէրիլ թահիլ իթմիւ, վէ
մէքթէպտէն չըքտըլընտա, Պրանսըք
օլունալտա տախի օլմուշ տըր:

« Զար թարափընտան Եէնի գը-
րալա Ալէլթ-Անտրէ նիշանընըն Աինճի
րիւթպէսինտէ պիր գըլթալը իլմա
օլունմուշ տըր:

« Նօլօիէ Վրէմիա նամ Բուս
զագէթալը՝ Սըրպիա գրալը ճէտի-
տինին մախուսմը՝ վէլիլի ահո բրէնս
Ժօրթ Գարաեօրիլիլ հագըրտա
պաղը մալիւմաթ վէրմիւ տիր: Միւ-
շարիլէյն, 1899տա, գարտալը բրէնս
Ալէքսանտը իլէ պիրիլքտէ Բէթրէս-
պուրկա կիտէրէք, օն իքի Եալընտա
օլունալը հալտէ, Յիւնճիլ իմր: Ալէք-
սանտըն մալիլիլտէ պուլունման կէնճ-
լէր ֆըրգաթ ասքէրիլէրինէ գապուլ
օլունմուշ տըր:

Վէլիլի ահո բրէնս՝ րուսա վէ
Պրանսըքնա միւքէլմէլէն կէօրիլ-
տիլիլ կիպի, ալմանճալը տա բէք
էյիլ սէօլլէնէպիլիլքտէ տիր: Բէք չօք,
խուսուսիլլէ ֆրանսըքնա քիթապար
օգուր: Էն վիստաթ՝ թարիլիլ թապիլի
իլէ ճօղրաֆիսեա, վէ թարիլիլ մէ-
րագը վար տըր: Ղաեթ մէրպէսթ
վէ ալընըք թապիլիլաթ տըր: Թէյ-
գէսի օլան իթմալի գրալիցասը Էլէն
իլէ Պրանսըքնա մէքթուպալըն Միւ-
շարիլէյնա՝ Եէլէնիլին մէքթուպա-
ընտա մունթագաթնէ ճէվապ վէրիլ:

« Էվրօքա զագէթալար, Եէնի
գրալըն՝ լաեք օլունալը հիւրմէթ ու
թէվէճէհիւհիւ Էվրօքա տէվլէթ վէ
հիւքմաալարընտան կէօրմէք իլին,
ճիւնալէթի մալիլմէյն պաշլընա էօն
անագ օլանլարը ճէվալանտըրմասընը,
վէ օրտուտան ուգալանտըրմասընը
թապիլիլ վէ իթթար իտիլիլալ:

Ավաթիլի վէ իթթարիլ. — Բաթ-
րիա զագէթալը, 1874տէ գօնթ Ան-
տարալի թարափընտան գօնթ Վիւք-
ֆէնէ կէօնտէրիլիլ օլան պիր նօթա-
եը նէլը իթմիւ տիր:
Պու նօթատա, սապըք Ավաթիլի
խարիճիլ նագըրը, օլ վագըլթ տախի,
չիմտիլ կիպի Ավաթիլի ալէյհիտէ
զուհուրա կէլէն նիւմալիլէր իւգէրի-
նէ նագըրը տիգգաթը ճէվալ իթմիւ
տիր: Մէղքիւր նօթատա, իթալիա-
նըն, պաղը Ավաթիլի մէմալիլիլի
զապթ իթմէսի վագըլալը իյգալ
իտիլիլիլ սըրատա, շէօլլէ տէնիլմիւ

տիր: « Բուսիա վէ Բուսիա՝ իթա-
լիսիլալըն միլլի բրօթէլէրիլին գուլ-
վէտէն ֆիլիլ կէլմէսինէ արընքէյ
իտիլիլ լաքին իպպաթէ հաճէթ օլ-
մասըլը իւղըն, օ կիւնտէն պէրիլ գէ-
մանլար պիւսպիլիլտէ տէլիլմիւ տիր:
Ավաթիլիա, իթալիսատան քէնտիլնէ
կէլմիւ օլան մէմալիլքտէն էլ չէքմիւ
օլուպ, միւսալէ հանըն թէլէմիւնաթընը,
իթալիսանըն իթթիլիսատընտա կէօր-
մէքտէ տիր: Լաքին իթալիսալըն
տա, միւսալէ հանըն խաթըր իլիլ, էս-
կի աղրալարընը պէր թարաֆ իտէ-
րէք, Ավաթիլիանըն, իթալիսատան
զապթ իթմիւ օլունալը վէ էլիլէվմ
թահիլը գապթընտա պուլունտուր-
տըլը Եէլլէրտէն պիր միւրէպպա
մէթը օլունալ թէլէք իտէմէլէնէլինէ
իսքեաթ օլունալ տըրալ: Ավաթիլիա
ալէյհիլտէք իլիւմալիլլէր մուհարէ-
պէլիլ ինթաճ իտէպիլիլլէր: Իթալիա
էրպապը օլիլթիլգաթը՝ մէսէլէնին պու-
նապիլք նօլթալարընը թէֆրիլք ու
թէմիլիլ իթմէլէնէք գասար պաթի-
րէթիլք տէլիլ տիրիլ: Ավաթիլիա,
իյպու մուսալիլիլ նիւմալիլլէր գարը
քէնտիլ գուլվէթիլտէն պաշաթ թէլ-
միւնաթ միւսալէ տէլիլ տիր: ան-
ճագ իթալիա հիւքիւմէթի թարա-
փընտան, քէնտիլ ֆէտաքեար զագէ-
թալարընա, միւսալէ հանըն խալընա
մուվաթըք պիր հարէքէթ մէ պու-
լունմալարընը իմվպիլ իտիլէնէլինի
մէմուլ իթմէքտէ տիր:

Բաթիլիա զագէթալը, Նօթանըն
իյպու խալապպիլ մէալիլիլ տէրճ իլմ-
տիլքտէն սօնրա, պուլունման միւնտէրի-
ճալթը՝ հալը հազըրա զանէթ միւսա-
լիտ պուլունտըլը իլալէ իթմիւ,
վէ Ավաթիլիա ալէյհիլտէ նիւմալիլլէր
իտէլիլլէրին նագըրը տիգգաթալարընա
իհալ վէ իլալիլլէ լայնմիւ տիր:
ԻՍԲԱՆԱՍՏԱՆ ԵՐՄԵՆԱԿԱՆ ԳԱՅԱ-
ՍԸ. — Բարախատա Պիլպա շէրիլլէ Սա-
րալիլալ արասընտա տէլէթիլ պիր չըլմէն-
տըքըք գագաթը վուգու պուլարագ, յու-
նիս 28 թարիլիլլէ ալընան պիր թէլէլ-
րաֆա կէօրէ, օ թարիլիլ գատար ինգալ
ալընտան 100 նալ չըգարըլմը տըր: Էէ-
նուլ էնգալ ալընտա 70 քիլի պուլուն-
տուլը գանն օլունտէթ: Զրգարընա նալ-
լար՝ միւսիլ սուրէթտէ էլիլմիւ տիր:
Պաղըրըն գագաթը վէ սաթի աղաթը վի-
ճուալէրիլտէն ալըլմը տըր:

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Խաղիլիլ մալիլ տալա վէքիլի
Ալէքսանտան Յովհաննէս պէյն սաթիլի,
Թահիրալթը խարիճիլ գալէմի խիւ-
լէֆասընտան Տիրան պէյ իլէ Ժիլիլի
Էրիլիլէ պէլէտի թապիլիլ Եալընտան
էֆյէ սալիլ րիւթպէլիլ թէվէթիլ:
Մատրիս սէֆարէթի Սէնիլիլ իլիլն-
ճի թիլթապէթիլնէ՝ Ալիսա սէֆարէ-
թի Սէնիլիլ Յիւնճիլ քեաթիլիլ Բա-
ուք պէյ թայիլին: Ծուրաի տէվլէթ
միւթէրիլ տաթիլիլ աղաթընտան Հա-
լիլ պէյն մուրատա իֆթիլիլալը, Պէլ-
կրատ սէֆիլիլ միւթիլիլալ ֆէթիլիլ Բա-
լալա Աինճի, Պօլու միւթէպաթըք
Պէլիլ Բալաա 2ինճի Օսմ, Եալիլա
վիլաեթիլ սըհհէ միւթէթիլիլ
Մուսթաֆա էֆյէ 2ինճի Մէճ, Էտիր-
նէ վիլայէթի տէֆէրէտտըր Էտէմ
պէյն 2ինճի, Տէրիսաաթէթ տալա վէ-
քիլլէրիլտէն Մ. Վուլիսեա Յիւնճիլ
Մէճ, Էնգարէ վիլայէթի մէճիլիլ ի-
տարէ աղաթ սապըքալընտան վէ մա-
հէլիլ թիւճճարը միւթէպէլէրտէն
Պալաա Գալը Էֆյէ 4ինճի Օսմ:

*. Ելլալը խառնախնէսի թա-
պիպի էվկէնի միւրիւղա Ռաշտ բա-
շահա ֆէրդիդ, Իզմիր ըռսսումթի
նազըըը Զիյա պէյէ ուլէա էվկէնի
Տիարպէքիր վալի մուալինի Մինա
էֆէ սաննէ միւթէմարիի ըրիւթպէ-
յէրի թէվէնէ. Տար իւլ խայր միւտի-
րիյէթինէ՝ Մէճիսի մէարիֆ ազալը-
ղը էօհտէսինտէ գալմաֆ իւզըն ճէ-
մալ էֆ. թայեին պոյըրումուշ տըր-

[illegible]

*. Բարդղղտէն ալընան պիր թէյէկրաֆա
նէզարէն, B. C. վէ D. սէրիւէթիւր վէ Բու
մէլի տէւիր եօլը թահվիւթընը համիւ օ
ւանաւը, Բարդղղտէ պիր մէճիսի ումումի
ապտ իւէ, տիւլունը ումումիէլի Օսմանիւ
նին թէվէիսի բըօտէլնին թէտգիգ իթմէք,
վէ միււմաթին մէրթէկէպէ սէրիւան ինճիխա
իւտէնէք օլան տիկէր պիր մէճիւր ումումի
յէ ռաբըրթօսընը թապիսի իլլէմէք ուղղէ
պիր գօմիսիսն թայեիին իթմիլ տիր:

—Հասըլաթըն սէրիան թահսիլ իտիլմէ-
սի վէ հէր հաֆթա մալիւմաթ վերիւմէսի

էշեայը այնիէնին միւղատէտէսիլէ սաթըւ-
մասը Ռուսուժաթ էմանէթինճէ գարաուա:

—Մենտէլարն նաւ ինկիլիզ վաթորը, բազար սապահը սաաթ 2 պլ, տա Գարսա, տէնիզտէն կէլիրգէն, սուլարըն ազընթըւ սըլա Գարսընա իսկէլէսինտ Մըսըրը Դաւրա՛նիմ պէյին հալըւր իւզէրինէ տիւսմիշ տիււր, Վաթարըն պրու՛ն՝ ըրնթըն քնա՛ տիլէն խարապ իթ իթիկ կիպլ, հալընըն տախի 8—10 օտաւը խարապ օլմուշ, վէնէգազը իլէ էշեսար տէնիզէ տէօքիւլիշ տիււր, Եալը խալզը՝ Դըզըլ-Թըքրագտա քէսային քէօզքէլինէ կիթմիշ օլուպ, հալընըն արգա թարաֆընտա օթուրան պլը ինթիսալ գատընտան պաշգա իլէրտէ քնա՛ սէ պուլունամալը տըր, Մէշպուրէ գատըն տա սալմէն գուրթուլմուշ տըր, Եալընըն իթթիսալինտէքի խանէ տա գըստէն սաա- իսկէլիսանըւ տըր, էնթրաֆտան եէլթըն մուսվէնէթ սաէէսինտէ ինկիլիզ վաթորը գուլթուրպ, հօլընա տէվմա իթմիշ տիււր, Մէշքիւր հալըւարըն վէ ըրնթընն սա-

